

รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประชารัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

Teacher Development Model on Learning Management of the Pracharath Schools in the Lower Northeastern Region

อักษกร ตันตกุล¹, พิมล วิเศษสังข์², ประดิษฐ์ ศีลาบุตร², สุระศักดิ์ ศรีกระจำง²

Assakorn Tuntakool¹, Pimon Wisetsang², Pradit Silabut², Surasak Srikrachang²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประชารัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 462 คน และกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนต้นแบบ 6 โรงเรียน จำนวน 12 คน ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน ใช้วิธีการสนทนากลุ่มและ ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ใช้แบบประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 24 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก
2. รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้
3. ผลการประเมินรูปแบบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ การพัฒนาครู การจัดการเรียนรู้ โรงเรียนประชารัฐ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

¹ Graduate Student Doctoral of Education, Educational Administration Program, Sisaket Rajabhat University

² Educational Administration Program, Sisaket Rajabhat University

Abstract

This research aimed 1) to study the current situation and need teacher development on learning management 2) to create teacher development model on learning management, and 3) to evaluation teacher development model on learning management. The research divided into 3 phases, the first Phase was studying the current situation and need teacher development on learning management used questionnaires to collected data from 462 sample and used In-depth interview form to interview keyperformance were 12 administrators and teachers from 6 pilot schools the second phase create a teacher development model on learning management the 12 qualified persons used group discussion methods and the third phase evaluation the suitability and possibility of the model use a qualified evaluation were stakeholders 24 persons. Analyzed data using descriptive statistics and content analysis.

The result were found:

1. The current situation and need of teacher development on learning management were at high level.
2. This teacher development model consisted were 5 elements: 1) the purpose of the model 2) the principle of model 3) the main components of the model 4) the evaluation of model and 5) conditions for the use of the model
3. The evaluation results of the teacher development model on learning management found that the suitability and possibility were at high level.

Keywords: Model, Teacher Development, Learning Management, Pracharath School

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงเวลาที่ทำทลายความสามารถของมนุษยชาติเพราะเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันกันอย่างสูง ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นและในพื้นฐานที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้ การพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาว การปฏิบัติในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็น

ผลเป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย สิ่งที่จะต้องเตรียมรับมือสถานการณ์นี้ก็คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศซึ่งบทบาทหลักจะตกอยู่กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ต้องเร่งพัฒนากำลังคนให้มีความสามารถ มีองค์ความรู้ที่จำเป็นมีทักษะการคิด มีทักษะการประกอบอาชีพ สามารถแก้ปัญหาของ

ตนเองและสังคมอย่างชาญฉลาด การพัฒนาครูจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ส่งเสริมให้ครูก้าวหน้าในวิชาชีพสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามไปด้วย ครูต้องได้รับการพัฒนาเพราะจะเป็นกระบวนการที่เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะคติของบุคลากรในองค์กรส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และช่วยให้ครูสามารถนำศักยภาพที่มีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด และเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ตลอดจนทัศนคติของครูเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมสำหรับรองรับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรได้ (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555: 148)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญหลาย ๆ อย่าง ปัจจัยที่สำคัญที่นำมาเป็นประเด็นในการพัฒนาที่รัฐบาลนำโดยนายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้นำมากำหนดเป็นนโยบายปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลด้านการศึกษา แดงการณต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติและคณะกรรมการนโยบายและพัฒนากการศึกษา(ซูเปอร์บอร์ดด้านการศึกษา) ได้กำหนดทิศทางทางการจัดการศึกษา ซึ่งมีความชัดเจนในเรื่องการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครู กระทรวงศึกษาธิการจึงได้นำนโยบายและนำมาสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารงาน โดยวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับการศึกษาไทย และเร่งดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในระยะแรก โดยกำหนดเป็นจุดเน้น 6 ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการผลิตและพัฒนาครู 3) ด้านการทดสอบ การประเมิน การประกันคุณภาพ และการพัฒนามาตรฐานการศึกษา 4) ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนและงานวิจัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ 5) ด้าน ICT และ 6) ด้านการบริหารจัดการ (สำนักงานคณะกรรมการการ

ศึกษาขั้นพื้นฐาน: 2559) โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาครู ประเด็นปัญหาเรื่องการผลิตและพัฒนาครู พบว่า ครูบางส่วนไม่เก่ง ขาดองค์ความรู้ในเรื่องที่สอน ขาดเทคนิคการสอน การเชื่อมโยงองค์ความรู้กับสถานการณ์จริง องค์ความรู้ที่มีอยู่ขาดความทันสมัย ขาดการเรียนรู้และต่อยอดองค์ความรู้ทำให้สาระความรู้ล้าสมัย มีครูจำนวนมากที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ไม่ตรงสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา คนเก่งส่วนใหญ่ไม่นิยมเรียนสาขาศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ และเมื่อบรรจุรับราชการก็เลือกบรรจุในเมืองใหญ่ ทำให้โรงเรียนในเมืองมีจำนวนครูที่เกินอัตราที่ ก.ค.ศ.กำหนด สำหรับโรงเรียนในชนบท หรือในพื้นที่ห่างไกล ก็ประสบปัญหาขาดแคลนครู กฎหมายการบริหารบุคคลไม่เอื้อให้ครูย้ายข้ามเขตเพื่อไปทดแทนอัตราข้าราชการครูที่อยู่ข้ามเขตได้ ภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอนมีเป็นจำนวนมาก ทั้งงานธุรการ งานสนับสนุน การประชุม สัมมนา อบรมต่าง ๆ ทำให้ใช้ชั่วโมงสำหรับการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ครูหลายคนประสบปัญหาหนี้สินทำให้ไม่มีกำลังใจในการสอนและใช้เวลาเพื่อการหารายได้พิเศษมากกว่าทุ่มเทเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน จะเห็นได้ว่าคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งที่แยกไม่ออกจากคุณภาพการเรียนรู้ของครู การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าครูไม่เป็นผู้ชี้แนะ การเพิ่มคุณภาพการศึกษาสามารถทำได้โดยการเพิ่มคุณภาพของครู การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในโรงเรียนแต่จะเกิดขึ้นตลอดเวลาทุกหนทุกแห่งทุกสถานการณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก กล่าวคือต้องเข้าใจธรรมชาติเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น รู้และเข้าใจพื้นฐานเดิม ความสนใจ ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้คือการที่ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เช่น เปลี่ยนจากการไม่รู้เป็นรู้ จากการทำไม่ได้เป็นได้ หรือจากการไม่ชอบเป็นชอบ การเรียนรู้ เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากประสบการณ์ตรงใดที่ยังไม่มีการเปลี่ยนพฤติกรรม การเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้น จากผลการประเมินภายนอกของ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในภาพรวมระดับ ประเทศในด้านครูผู้สอนที่ยังไม่ได้มาตรฐานคือความสามารถของครูในด้านการจัดการเรียนการสอนยังขาดประสิทธิภาพสอนในเนื้อหามากกว่ากระบวนการคิดวิเคราะห์ครูไม่เข้าใจในวิธีการจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนยังไม่บรรลุตามเจตนารมณ์ (ธีระรุญเจริญ, 2553: 10)

จากนโยบายโรงเรียนพระราชัฐ เป็นโรงเรียนภายใต้โครงการ “สานพลังประชารัฐด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ” ที่เกิดจากความร่วมมือภาครัฐ (กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมรวม 25 องค์กร จับมือกันขับเคลื่อนเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาพื้นฐาน มุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้นำ (ครู ผู้บริหารฯ) ได้รับการพัฒนาให้มีสัมฤทธิ์ผล

จากเหตุผลที่เสนอมาย่างต้น จะเห็นว่าวิธีการพัฒนาครูที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง และยังไม่ตอบรับกับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ถ้าจะทำให้การพัฒนาครูสำเร็จหรือเกิดผล จำเป็นต้องหารูปแบบที่สอดคล้อง เหมาะสม จึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความต้องการที่จะศึกษา วิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาครูโดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ใช้บริการทางการศึกษาในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
3. เพื่อประเมินผลรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูหัวหน้าวิชาการโรงเรียนพระราชัฐ ระดับประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,158 คน จาก 579 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าวิชาการโรงเรียนพระราชัฐ ระดับประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 462 คน จาก 231 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่ม และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปทุกเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด สุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 ก: 49)

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าวิชาการโรงเรียนพระราชัฐที่มีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 12 คน จาก 6 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .98

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม) ผู้วิจัยดำเนินการ จัดส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนพระราชัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ทางไปรษณีย์และขอรับคืนทางไปรษณีย์จำนวน 462 ชุด จำนวน 231 โรงเรียน ผู้บริหารจำนวน 231 ชุด และครูวิชาการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจำนวน 231 ชุด โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวนทั้งสิ้น 460 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.57

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยประสานงานขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ที่เป็นโรงเรียนพระราชัฐกลุ่มเป้าหมาย ที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 6 โรงเรียน ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จัดบันทึกบันทึกเสียงและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ตามตารางที่กำหนด และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์ให้ครบถ้วนครอบคลุม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่กำหนด

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลและเครื่องบันทึกเสียง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ร่วมวิพากษ์ในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และจัดบันทึก บันทึกเสียง และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ตามข้อเสนอแนะและผลการวิพากษ์ ให้ครบถ้วนครอบคลุม เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์

ระยะที่ 3 การประเมินผลรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการประเมินรูปแบบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้เสียในการใช้รูปแบบนี้ (Stakeholders) จำนวน 24 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินรูปแบบด้วยตนเอง จำนวน 24 ชุด โดยได้รับแบบประเมินกลับคืนจำนวนทั้งสิ้น 24 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชฐิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีภาระดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการพัฒนาครูนี้ มี 5 องค์ประกอบดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ เพื่อให้โรงเรียนพระราชฐิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีกระบวนการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการ

2.2 หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการความต้องการจำเป็น หลักการมีส่วนร่วม หลักการร่วมกันรับผิดชอบ หลักการบูรณาการ และหลักการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 องค์ประกอบหลักของรูปแบบ มีการดำเนินการ 3 ระยะ 6 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ระยะเตรียมการ มี 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร และ 3) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน ระยะปฏิบัติการ มี 1 ขั้นตอน ดังนี้ 4) การนำแผนสู่การปฏิบัติ มี 3 ขั้นตอนย่อยดังนี้ 4.1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 4.2) การจัดกิจกรรม PLC และ 4.3) การนิเทศภายใน และ ระยะการติดตามผล มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ 5) การติดตาม ตรวจสอบ ทบทวนปรับปรุง ประเมินผล และ 6) การรายงานผล

2.4 สำหรับการประเมินผลรูปแบบ มี 2 ประเด็น คือ 1) ประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาครู และ 2) ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาครู

2.5 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ คือ 1) เงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานตามรูปแบบ และ 2) แนวทางในการนำรูปแบบไปใช้

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชฐิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทั้งสองด้าน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชฐิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระราชฐิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างโดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ปัจจุบันการพัฒนาครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการพัฒนาครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้แต่ยังขาดกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจนและเหมาะสม ขาดรูปแบบในการพัฒนาครูที่เป็นรูปธรรม จึงทำให้การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นครูควรมีรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ เกสรทองแสน, (2553: 237-239) ได้วิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูคณิตศาสตร์โดยใช้การศึกษาบทเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่ได้รับการพัฒนา โดยใช้การศึกษบทเรียนมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์และทักษะทางสังคมที่ดีขึ้น สอดคล้องกับวิสุทธิ เวียงสมุทร, (2553: 213-216) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1-2 ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความสามารถจัดการเรียนรู้ตามคุณลักษณะของครูคณิตศาสตร์อยู่ในระดับปรับปรุงและมีความ

ต้องการที่จะพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับ Lovett, (2002: 87) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาและการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา: มุมมองที่ได้รับจากโครงการประเมินผลทางการศึกษา พบว่า ผลกระทบจากรายงานดังกล่าวข้อมูลจากการประเมินเป็นที่ยอมรับ เพราะครูได้เข้าร่วมการพัฒนาหลักสูตรตามที่ได้รับมอบอำนาจจากกระทรวงศึกษาธิการ ในความจริงแล้วโครงการพัฒนาวิชาชีพทั้งหมดพบกับความยากลำบากที่โรงเรียนจะต้องทำงานกับโครงการต่างๆ มากมายในเวลาเดียวกัน ในระหว่างที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องประโยชน์ที่เป็นไปได้ของรายงานดังกล่าวคือ บรรทัดฐานในการประเมินเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการประเมินที่มีประสิทธิภาพพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนในอนาคตนั้นขึ้นอยู่กับสมรรถนะในการกำหนดความจำเป็นในการเรียนรู้และวิธีดำเนินการ ดังนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องศึกษาเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้องและทักษะในการวิเคราะห์เมื่อทราบว่าจะปรับปรุงพัฒนาอย่างไรและไม่เพียงแต่ทำซ้ำกับในสิ่งที่คนอื่นได้ทำให้เหมาะสมกับโรงเรียน การพัฒนาและการเรียนรู้ของครูต้องเน้นวิธีการเรียนรู้และทบทวนการจัดการและโครงสร้างในการเรียนรู้ของครูจากภายในโรงเรียน โรงเรียนจะมีโอกาสที่ดีในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เมื่อได้จัดการกับโครงสร้างในปัจจุบันซึ่งขัดต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของครู

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนภาครัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีองค์ประกอบหลักของรูปแบบดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมการ ระยะปฏิบัติการ และระยะติดตามผล โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการเป็น 6 ขั้นตอน ซึ่ง ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ (Preparation) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผน (Plan: P) เป็นการเตรียมการดำเนินงานที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้เกี่ยวข้อง 2) การจัดองค์กร (Organization: O) เป็นการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

โดยการจัดการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู 3) การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน (Staff: S) เป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน ระยะที่ 2 ระยะปฏิบัติการ (Implementation) 4) การนำแผนสู่การปฏิบัติ (Do: D) เป็นระยะในการดำเนินงานที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยมีกระบวนการพัฒนาครูตามขั้นตอนในการดำเนินการ 3 วิธี ดังต่อไปนี้ดังนี้ (1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้แก่ครู (2) การจัดกิจกรรม PLC โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิค 4C ระยะที่ 3 ระยะติดตามผล (Follow-up) 5) การติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงและประเมินผล (Assessment: A) เป็นกระบวนการในติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุง และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นด้วยความเรียบร้อย ครบถ้วน สมบูรณ์ 6) การรายงานผล (Report: R) เป็นกระบวนการในการสรุปผล รายงานงานผล นำผลที่ได้มาสังเคราะห์ จัดกระทำ เพื่อให้สารสนเทศในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้คร่าวต่อไป กระบวนการพัฒนาครูมีลักษณะเป็นวงจรคุณภาพ มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ภายใต้รูปแบบดังกล่าวการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบนั้นเป็นข้อค้นพบที่สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีระบบการบริหารงานวงจรคุณภาพ (PDCA) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลาด ปาโส, (2559: 142-153) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 7 ขั้นตอน และ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 14 กิจกรรมย่อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์พร บุญมาก (2558: 288-297) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบพัฒนาครูในด้านการ

จัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระบบการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามี 4 องค์ประกอบหลัก คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ผู้บริหาร ครู นักเรียน วิทยากร สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ และงบประมาณ ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การศึกษาคุณลักษณะผู้เรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล และการให้ข้อมูลป้อนกลับ ด้านผลผลิต (Output) ประกอบด้วย ครูมีความรู้ความเข้าใจในด้านการเรียนรู้ ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู ด้านข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ประกอบด้วย การรายงานผล และการปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอแนะและสอดคล้องกับ Robinson and Carrington. (2002) ศึกษาการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย เป็นการศึกษากรณี (Case Study Method) โดยมีการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสำรวจความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม 2) การออกแบบการฝึกอบรม 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) การฝึกปฏิบัติจริงในห้องเรียน 5) การนิเทศติดตาม 6) การสะท้อนความคิดของครูต่อรูปแบบการจัดการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ข้อ คือ 1) พื้นที่จุดเน้นของครูรายบุคคล 2) ผลทางบวกของกระบวนการ 3) พื้นที่สำหรับปรับปรุง และ 4) ความคิดเพื่อการร่วมมือรวมพลังที่ยั่งยืน

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประชารัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประชารัฐใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้สร้างและพัฒนาขึ้น จากสภาพปัจจุบัน และความต้องการของโรงเรียนประชารัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างอย่างแท้จริง ผ่านกระบวนการสร้างอย่างเหมาะสม จากทฤษฎี หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาฐานโรงเรียนต้นแบบที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู หัวหน้าวิชาการที่ดูแลงานพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ และผ่านกระบวนการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม เพื่อนำผลไปพัฒนาปรับปรุงจนทำให้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประชารัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีความสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับ เสนอ ภิรมจิตร์ผ่อง และคณะ (2555: 135-139) ได้ทำวิจัย เรื่องการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ความเป็นไปได้ มีค่าสูงสุด รองลงมา คือ ความเหมาะสม และความชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้การใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น ควรมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1.1 สถานศึกษามีแนวทางหรือรูปแบบในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้และ สามารถนำรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

1.3 สถานศึกษาควรมีการนำสารสนเทศที่ได้จากการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของ

สถานศึกษา มาพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้ของครู และครูได้นำความรู้ที่ไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในสถานศึกษาอื่นๆ และในระดับอื่นๆ และมีการปรับปรุงรูปแบบดังกล่าวให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษานั้นๆ

2.2 ควรมีการนำรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้จริง แล้วนำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงกระบวนการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

2.3 ควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาครูในด้านอื่นๆ เช่น คุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกในความเป็นครูที่ดีหรือสมรรถนะด้านอื่นๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษร ทองแสน. (2553). *การพัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูคณิตศาสตร์โดยใช้การศึกษาบทเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลาด ปาโส. (2559). *การพัฒนารูปแบบพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยสารคาม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ทิพย์พร บุญมาก. (2558). *การพัฒนาระบบพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545ก). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิสุทธิ เวียงสมุทร. (2553). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1-2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีณา โฆษิตสุรังคกุล. (1998). *PDCA: วงจรสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เสนอ ภิมจิตรฟอง, สมาน อัครภูมิ และพงษ์ธร สิงห์พันธ์. (2555). *รายงานการวิจัยและพัฒนาแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก: ระยะที่ 1 จังหวัดอุบลราชธานี*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

Lovett, S. (2002). *Teacher Learning and Development in Primary Schools: A View Gained Ghrough the National Education Monitoring Project*. Canterbury: University of Canterbury.

Robinson, R. and Carrington, S. (2002). Professional Development for Inclusive Schooling. *The International Journal of Educational Management*, 35(4): 138-166.